

نقش انتظارات ازدواج در پیش‌بینی رغبت به ازدواج دانشجویان دختر دارای

تجربه رابطه با جنس مخالف

The Role of Marriage Expectations in Predicting Desire for Marriage in Girl Students Experiencing Relationship with the Opposite Sex

Ayyob Saqzezi*

M. A. student of Family Counseling, Counseling Department, Razi University, Kermanshah, Iran.
ayyobsaqzezi71@gmail.com

Hamideh Yazdani Esfidvajani

M. A. student of Psychometric, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

Shohreh Nasr

M. A. student of Psychometric, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

ایوب سقزی (نویسنده مسئول)

دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

حمیده یزدانی اسفیدواجانی

دانشجوی کارشناسی ارشد روانسنجی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

شهره نصر

دانشجوی کارشناسی ارشد روانسنجی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

Abstract

The present study aimed to investigate the role of marriage expectations on the desire for marriage in female students experiencing relationships with the opposite sex. The research method was descriptive-correlational. The statistical population consisted of all female students experiencing relationships with the opposite sex in the Payam Noor University of Qom in the academic year 2019-2020. 147 people selected as a sample by convenience sampling method. To collect data, the marriage desire questionnaire (Heydari et al., 2004) and marriage expectation scale (Jones and Nelson, 1996) were used. Data analyzed using Pearson correlation coefficient and stepwise multivariate regression tests by SPSS-25 software. The results showed that realistic and idealistic expectations have a positive relationship with the desire for marriage and pessimistic expectations have a negative relationship with the desire for marriage. The results of the regression revealed that realistic and pessimistic expectations had the potential to predict the desire for marriage ($p < 0/01$). It is suggested that education be provided to female students about marriage expectations in order to increase their desire for marriage.

Keywords: *desire for marriage, expectations, female students, relationship with the opposite sex*

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش انتظارات ازدواج در پیش‌بینی رغبت به ازدواج در دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری را کلیه دانشجویان دختر مجرد دارای تجربه رابطه با جنس مخالف دانشگاه پیام نور شهر قم در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل دادند. ۱۴۷ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه رغبت به ازدواج (حیدری و همکاران، ۱۳۸۳) و مقیاس انتظار از ازدواج (جونز و نلسون، ۱۹۹۶) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره گام به گام با استفاده از نرم‌افزار SPSS-25 استفاده گردید. یافته‌ها نشان داد که انتظارات واقع‌گرایانه و ایده‌آل‌گرایانه با رغبت به ازدواج رابطه مثبت و انتظارات بدبینانه با رغبت به ازدواج رابطه منفی داشت. نتایج رگرسیون آشکار کرد که انتظارات واقع‌گرایانه و بدبینانه به ترتیب توان پیش‌بینی رغبت به ازدواج را داشتند ($p < 0/01$). پیشنهاد می‌شود آموزش‌هایی در زمینه نقش انتظارات ازدواج جهت افزایش رغبت به ازدواج در دانشجویان دختر ارائه شود.

واژه‌های کلیدی: *رغبت به ازدواج، انتظارات، دانشجویان دختر، رابطه با جنس مخالف.*

ویرایش نهایی: آذر ۹۹

پذیرش: خرداد ۹۹

دریافت: خرداد ۹۹

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

ازدواج^۱ به عنوان مهمترین هنجار اجتماعی در طول تاریخ بشریت همواره مورد تأیید بوده است که نیازهای عاطفی و جنسی را ارضا نموده و ضامن بقای نسل بشر است. پایداری ازدواج به پیامدهای مثبت در زمینه سلامت جسمی و روانی و تسهیل رشد سازگاران در

¹ - Marriage

جوانب مختلف منجر می‌شود (میشالیسیانوس^۱، ۲۰۱۴). تمایل و رغبت به ازدواج^۲ در دوران دانشجویی برای دختران اهمیت زیادی دارد. در واقع قرار گرفتن در تقابل با دانشجویان پسر که از نظر سنی، تحصیلی، فکری، علایق و انتظارات با هم تناسب و هماهنگی دارند انگیزه فرد به ازدواج را تقویت می‌کند (نعیمی، پیرساقی و عربزاده، ۱۳۹۴). ازدواج با توجه جنسیت، سن، سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال، تجربه رابطه با جنس مخالف پیش از ازدواج می‌تواند وضعیت‌های متفاوتی داشته باشد. به نظر می‌رسد تجربه رابطه با جنس مخالف نوسانات زیادی را در گرایش فرد به ازدواج ایجاد می‌کند، به طوری که تجربه رابطه با جنس مخالف به تأخیر در سن ازدواج منجر می‌شود (بیرلینا، اوتامی، ایفندی و کورنیاتی^۳، ۲۰۱۸). پژوهش سیمت - گریناوی و کلارک^۴ (۲۰۱۸) نشان داد که روابط جنسی پیش از ازدواج در دختران حتی با وجود زایمان ناگهانی که در اثر این روابط اتفاق می‌افتد، برخلاف تصور عامه منجر به افزایش سن ازدواج می‌شود. بدیهی است که رغبت به ازدواج از چالش‌های مهم در ازدواج دختران است. براساس آمار منتشر شده سازمان ثبت احوال میانگین سن ازدواج از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ در دختران ۱/۴ (یک سال و چهار ماه) افزایش یافته است. همچنین فراوانی وقوع ازدواج از سال ۱۳۹۲ تا ۶ ماهه اول ۱۳۹۷ به ترتیب ۶۸۶۰۸۸، ۶۹۲۰۵۴، ۶۴۵۹۷۸، ۵۹۶۵۶۸، ۴۲۷۵۸۳ و ۲۸۸۰۹۹ است که دال بر کاهش نرخ ازدواج است (سالنامه‌های آماری کشور ۱۳۹۷). بنابراین بررسی عوامل مؤثر بر رغبت به ازدواج دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف اهمیت دارد.

انتظار از ازدواج^۵ عامل مهم در پیش‌بینی رغبت به ازدواج است. کارامات^۶ (۲۰۱۶) در پژوهشی نشان داد که نگرش و انتظار نسبت به ازدواج با افزایش سن ازدواج همراه است. انتظارات ازدواج به باورهای فرد در ارتباط با ازدواج، پیش‌بینی‌هایی فرد از باید یا نباید ازدواج، باور درخصوص میزان اشتراک‌گذاری ارزش‌ها، میزان زمانی که زوجین باید برای یکدیگر وقت بگذارند، چگونگی حل اختلاف‌نظرها و چگونگی تصمیم‌گیری اشاره دارد (ونجلستی و دلی^۷، ۱۹۹۷). انتظارات ازدواج تعیین‌کننده میزان صمیمیت، تقسیم کار و ماهیت روابط خانوادگی است به طوری که در مرحله پیش از ازدواج و ثبات زندگی زناشویی به عنوان عامل مهمی مطرح می‌شود (هولمن^۸، ۲۰۰۶). انتظارات از ازدواج مشتمل بر ابعاد واقع‌گرایانه، ایده‌آل‌گرایانه و بدبینانه است که براساس مفاهیم صمیمیت، برابری و توافق تعریف می‌شود (جونر و نلسون^۹، ۱۹۹۶). رجبی، عباسی، سودانی و اصلانی (۲۰۱۷) در بررسی خود نشان دادند که انتظارات غیرواقعی و ناکارآمد ازدواج زمینه تردید نسبت به ازدواج را تشدید می‌نماید. پژوهش گیسست^{۱۰} (۲۰۱۷) نشان داد که نگرش به برابری جنسی بر افزایش سن ازدواج اثر دارد. باقری، مداحی و لطفی خاچکی (۱۳۹۸) در پژوهش خود به نقش باورهای منفی مبتنی بر شکست، خاطرات منفی، ترس از طلاق، اعتمادناپذیری و متعهد نبودن در پیش‌بینی تأخیر در سن ازدواج اشاره دارند. پژوهش پرزور، نریمانی، شجاعی و ابراهیمی (۱۳۹۴) و ریاحی و خیاطان (۱۳۹۷) به رابطه باورهای غیرمنطقی و نگرش به اعتماد در روابط بین‌فردی با رغبت به ازدواج دانشجویان تأکید دارد. مهرا، سرکار، بهرا^{۱۱} و مهرا (۲۰۱۷) و خندان، سیدان و رضایی (۱۳۹۷) نشان دادند که رسانه، تغییر معیارهای ازدواج و حرکت به سوی ایده‌آل‌گرایی از علل مهم افزایش سن ازدواج است. در همین راستا پژوهش مهدوی، کلدی و جمند (۱۳۹۵) به اثر تغییرات نگرشی ارزشی بر بی‌رغبتی به ازدواج اشاره دارد. پژوهش نجاریپوریان، سماوی و شفیع‌زاده (۲۰۱۹) حاکی از آن بود که انتظارات بدبینانه با رغبت به ازدواج رابطه منفی و انتظارات واقع‌گرایانه با رغبت به ازدواج رابطه مثبت دارد.

ازدواج سمبل موفقیت اجتماعی است که بر سلامت فرد تأثیر دارد (رایمو و پارک^{۱۲}، ۲۰۲۰). تغییر نقش از مجردی به زوجیت اگرچه به عنوان یک پدیده خوشایند و با حداقل پیچیدگی در نظر گرفته می‌شود، اما یکی از پیچیده‌ترین و سخت‌ترین مراحل انتقالی مربوط به چرخه زندگی خانوادگی است (مکلین و کارل^{۱۳}، ۱۹۷۳). هدف اصلی ازدواج در دختران به ترتیب ارضای نیازهای عاطفی و جنسی است (فلاحی، فلاحی و بدیعی، ۲۰۱۹). فلاحی و فلاحی (۲۰۱۹) در پژوهشی نشان دادند که قصد ازدواج و انتظارات ازدواج

1 - Michalitsianos

2 - Marriage Desire

3 - Berliana, Utami, Efendi & Kurniati

4 - Smith-Greenaway, E., & Clark

5 - Marriage Expectation

6 - Karamat

7 - Vangelisti & Daly

8 - Holman

9 - Jones & Nelson

10 - Geist

11 - Mehra, Sarkar, Sreenath & Behera

12 - Raymo & Park

13 - MacLean & Kral

در دختران به نسبت پسران خوش‌بینانه‌تر است. دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف براساس تجربیات ناخوشایند این شکل از روابط ممکن است از گرایش به ازدواج اجتناب کنند. در مقابل وجود این روابط به سبب ارزیابی دقیق ویژگی‌های خود در رابطه با جنس مخالف به تقویت مهارت‌های بین‌فردی عاشقانه منجر شود و به تبع آن زمینه‌ساز گرایش فرد به ازدواج است. عدم توجه به مفهوم رغبت به ازدواج و عوامل مؤثر بر آن در دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف می‌تواند باعث تجردگرایی بیشتر در جامعه شود. نظر به اینکه توجه به انتظارات، نگرش‌ها و ترجیحات به مثابه منبع اطلاعاتی مهم قبل از ازدواج اهمیت بالایی دارد بررسی نقش انتظارات واقع‌گرایانه، ایده‌آل‌گرایانه و بدبینانه در پیش‌بینی رغبت به ازدواج ضرورت دارد. پژوهش‌های صورت گرفته در رابطه با نقش انتظار ازدواج در پیش‌بینی رغبت به ازدواج بیشتر حول محور پارادایم کیفی صورت گرفته است. علاوه بر این در بیشتر پژوهش‌ها سن معیار سنجش رغبت به ازدواج بوده است. در پژوهش نجارپوریان و همکاران (۲۰۱۹) انتظارات واقع‌گرایانه و بدبینانه مورد بررسی و انتظارات ایده‌آل‌گرایانه مورد غفلت واقع شده بود. همچنین توجه به تجربه رابطه با جنس مخالف دانشجویان دختر مورد بی‌توجهی واقع شده بود. اودیرو^۱ (۲۰۱۹) توجه به نقش تجارب جنسی و عاطفی پیش از ازدواج در شکل‌گیری نگرش‌ها، تمایل و کیفیت روابط بین‌فردی را ضروری می‌داند. با توجه به مطالب و پیشینه‌های پژوهشی مطرح شده پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش انتظارات ازدواج در پیش‌بینی رغبت به ازدواج دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف انجام گرفت.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف بنیادی و از نظر روش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری را تمامی دانشجویان دختر مجرد دارای تجربه رابطه با جنس مخالف در دانشگاه پیام‌نور شهر قم در سال تحصیلی ۹۹ - ۱۳۹۸ تشکیل می‌دادند. با توجه به مشخص نبودن حجم جامعه براساس دیدگاه هومن (۱۳۹۵) در پژوهش‌هایی که هدف آنها پیش‌بینی ملاک براساس مجموعه‌ای از متغیرهای پیش‌بین است، ۵ تا ۱۵ برابر تعداد کل متغیرها را می‌توان به عنوان حجم نمونه کافی در نظر گرفت. از آنجا که این پژوهش در مجموع ۸ متغیر (رغبت به ازدواج ۵ متغیر، انتظار از ازدواج ۳ متغیر) دارد، ۱۵ برابر این میزان ۱۲۰ نفر است. در پژوهش حاضر ۱۴۷ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس و براساس ملاک‌های ورود (رضایت آگاهانه شرکت در پژوهش، عدم تجربه ازدواج، مجرد بودن و تجربه رابطه با جنس مخالف) و ملاک‌های خروج (نقض در پاسخ‌گویی به سوالات پرسش‌نامه) انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS-24 استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از گزارش فراوانی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و روش رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده گردید.

ابزار سنجش

پرسش‌نامه رغبت به ازدواج^۲ (MDQ): این پرسش‌نامه توسط حیدری و پوراعتماد (۱۳۸۳) جهت سنجش رغبت به ازدواج ساخته شد که مشتمل بر ۲۳ گویه است. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه در یک طیف لیکرت کاملاً موافقم (۵) و کاملاً مخالفم (۱) قرار دارد. گویه‌های ۳، ۴، ۵، ۸، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۲۰ و ۲۱ به صورت معکوس، کاملاً موافقم (۱) و کاملاً مخالفم (۵) نمره‌گذاری می‌شود. در یک مطالعه مقدماتی روایی محتوایی این پرسش‌نامه توسط اساتید تخصصی مورد تأیید قرار گرفت. پایایی پرسش‌نامه رغبت به ازدواج بر روی ۴۰ آزمودنی مورد آزمون قرار گرفت. با روش آزمون - آزمون مجدد با فاصله زمانی دو هفته (۱۴ روز)، ضریب همبستگی بین دو بار اجرای این آزمون برابر ۰/۸۹ بود. همسانی درونی پرسش‌نامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و ضریب بدست آمده برابر ۰/۹۲ است (حیدری و همکاران، ۱۳۸۳). پایایی به روش آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر برابر با ۰/۸۶ بود.

مقیاس انتظار از ازدواج^۳ (MES): این پرسش‌نامه توسط جونز و نلسون^۴ (۱۹۹۶) ساخته شد که حاوی ۴۰ گویه است و بر روی طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (از ۱ کاملاً مخالفم تا ۵ کاملاً موافقم) قرار دارد. حداقل نمره ۴۰ و حداکثر آن ۲۰۰ است. گویه‌های ۴، ۱۸، ۲۳، ۲۸، ۳۰، ۳۵ و ۳۸ به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (جونز و نلسون، ۱۹۹۶). دیلون^۵ (۲۰۰۵) ضریب پایایی این مقیاس را با روش

1 - Odero

2- Marriage desire questionnaire

3- Marriage Expectation Scale

4- Jones & Nelson

5- Dillon

آلفای کرونباخ $0/80$ گزارش کرده است. همچنین رابطه مثبت معنادار مقیاس انتظار از ازدواج (MES) با مقیاس رومانیک‌گرایی دین (DRS)^۱ و مقیاس نگرش عشق (LAS)^۲ به عنوان شواهدی بر روایی همگرایی این مقیاس است. این پرسش‌نامه توسط نیلوفر نشان، عابدی، نویدیان و احمدی (۱۳۸۹) ترجمه شد. برای بررسی اعتبار، هم از روش همسانی درونی و هم بازآزمایی استفاده شد. پایایی این پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای مقیاس کل، انتظارات واقع‌گرایانه، ایده‌آل‌گرایانه و بدبینانه برابر با $0/88$ ، $0/81$ ، $0/83$ و $0/62$ بود (نیلوفر نشان و همکاران، ۱۳۸۹). در این پژوهش پایایی به روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای مقیاس کل، انتظارات واقع‌گرایانه، ایده‌آل‌گرایانه و بدبینانه برابر با $0/94$ ، $0/91$ ، $0/89$ و $0/72$ بود.

یافته‌ها

تعداد ۱۴۷ دانشجوی دختر مجرد در این پژوهش شرکت نموده‌اند. فراوانی دامنه سنی برای گروه سنی ۱۸-۲۳ (۷۸ نفر)، ۲۴-۳۰ (۳۶ نفر)، ۳۱-۳۷ (۲۳ نفر)، ۳۸-۴۴ (۵ نفر) و ۴۵-۵۰ (۵ نفر) بود. ۱۲ نفر دارای تجربه یک رابطه، ۵۲ نفر دارای تجربه دو رابطه و ۸۴ نفر دارای تجربه سه و بیشتر از سه رابطه بودند. همچنین از نظر کیفیت رابطه (مهم‌ترین نوع رابطه) اطلاعات به شرح ذیل است: ۱۱ نفر (تماس تلفنی)، ۵۴ نفر (چت کردن)، ۱۸ نفر (هدیه دادن)، ۲۷ نفر (رفتن به گردش)، ۱۳ نفر (تماس حسی) و ۲۴ نفر (تماس جنسی). در جدول ۱ ماتریس همبستگی و آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۱- ماتریس همبستگی و آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱- رغبت به ازدواج								
۲- بازخورد نسبت به ازدواج	$0/84^{**}$							
۳- آمادگی و تمایل عملی برای ازدواج	$0/79^{**}$	$0/83^{**}$						
۴- نگرش نسبت به پیامد ازدواج	$0/83^{**}$	$0/54^{**}$	$0/56^{**}$					
۵- موانع ازدواج	$-0/44^{**}$	$-0/32^{**}$	$0/51^{**}$	$0/83^{**}$				
۶- انتظارات واقع‌گرایانه	$0/67^{**}$	$0/68^{**}$	$0/51^{**}$	$0/39^{**}$	$0/39^{**}$			
۷- انتظارات ایده‌آل‌گرایانه	$0/52^{**}$	$0/63^{**}$	$0/36^{**}$	$0/25^{**}$	$0/18^{**}$	$0/83^{**}$		
۸- انتظارات بدبینانه	$-0/57^{**}$	$-0/48^{**}$	$-0/52^{**}$	$-0/40^{**}$	$-0/35^{**}$	$-0/71^{**}$	$-0/62^{**}$	
میانگین	$72/74$	$25/61$	$16/05$	$21/03$	$10/04$	$56/73$	$45/68$	$13/67$
انحراف معیار	$15/67$	$7/61$	$4/17$	$5/56$	$2/67$	$13/7$	$11/1$	$3/76$

$0/01 < D < 0/001$

در جدول ۲ نتایج رگرسیون گام به گام رغبت به ازدواج و مؤلفه‌های آن براساس انتظارات ازدواج ارائه شده است.

جدول ۲. رگرسیون گام به گام رغبت به ازدواج و مؤلفه‌های آن براساس انتظارات ازدواج

متغیر ملاک	گام رگرسیون	متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	B	STE	β	T	P
------------	-------------	---------------	---	----------------	---	---	-----	---------	---	---

1- Dean Romanticism Scale

2 - Love Attitude Scale

۰/۰۰۱	۱۴/۸۵	۰/۶۷	۰/۰۵	۰/۷	۲۲۰/۷۱	۰/۴۵	۰/۶۷	انتظارات واقع گرایانه	اول	رغبت به ازدواج
۰/۰۰۱	۸/۳۴	۰/۵۳	۰/۰۷	۰/۶	۱۱۸/۵	۰/۴۷	۰/۶۸	انتظارات واقع گرایانه	دوم	
۰/۰۰۲	-۳/۰۵	-۰/۱۹	۰/۲۶	-۰/۸				انتظارات بدبینانه		
۰/۰۰۱	۱۵/۰۹	۰/۶۸	۰/۰۲	۰/۳	۲۲۷/۷۱	۰/۴۶	۰/۶۸	انتظارات واقع گرایانه	اول	بازخورد نسبت به ازدواج
۰/۰۰۱	۶/۱۵	۰/۴۹	۰/۰۴	۰/۲	۱۲۰/۲	۰/۴۷	۰/۶۹	انتظارات واقع گرایانه	دوم	
۰/۰۰۷	۲/۶۹	۰/۲۱	۰/۰۵	۰/۱				انتظارات ایده آل گرایانه		
۰/۰۰۱	-۹/۹	-۰/۵۲	۰/۰۵	-۰/۵	۹۸/۰۳	۰/۲۷	۰/۵۲	انتظارات بدبینانه	اول	آمادگی و تمایل عملی برای ازدواج
۰/۰۰۱	-۴/۳۳	-۰/۳۱	۰/۰۸	-۰/۳	۵۸/۹۴	۰/۳۱	۰/۵۵	انتظارات بدبینانه	دوم	
۰/۰۰۱	-۴/۵۲	۰/۲۸	۰/۰۲	۰/۰۸				انتظارات واقع گرایانه		
۰/۰۰۱	-۴/۵	-۰/۳۳	۰/۰۸	-۰/۳				انتظارات بدبینانه		
۰/۰۰۱	۴/۵	۰/۴۶	۰/۰۳	۰/۱۴	۴۲/۱۵	۰/۳۲	۰/۵۷	انتظارات واقع گرایانه	سوم	
۰/۰۱۳	-۲/۴۹	-۰/۲۳	۰/۰۳	-۰/۰۸				انتظارات ایده آل گرایانه		
۰/۰۰۱	-۷/۲۲	-۰/۴۰	۰/۰۸	-۰/۶	۵۲/۱۴	۰/۱۶	۰/۴۰	انتظارات بدبینانه	اول	نگرش نسبت به پیامد ازدواج
۰/۰۰۲	-۳/۰۹	-۰/۲۴	۰/۱۱	-۰/۳	۳۰/۶۷	۰/۱۸	۰/۴۳	انتظارات بدبینانه	دوم	
۰/۰۰۵	۲/۸	۰/۲۲	۰/۰۳	۰/۰۹				انتظارات واقع گرایانه		
۰/۰۰۱	-۳/۳	-۰/۲۶	۰/۱۱	-۰/۳				انتظارات بدبینانه		
۰/۰۰۱	۳/۹۴	۰/۴۴	۰/۰۴	۰/۱	۲۳/۴۷	۰/۲۰	۰/۴۶	انتظارات واقع گرایانه	سوم	
۰/۰۰۶	-۲/۷۴	-۰/۲۷	۰/۰۵	-۰/۱				انتظارات ایده آل گرایانه		
۰/۰۰۱	۶/۹۲	۰/۳۹	۰/۰۱	۰/۰۷	۴۷/۹۸	۰/۱۵	۰/۳۹	انتظارات واقع گرایانه	اول	موانع ازدواج
۰/۰۰۱	۸/۰۳	۰/۷۹	۰/۰۱	۰/۱	۳۷/۸۶	۰/۲۲	۰/۴۷	انتظارات واقع گرایانه	دوم	
۰/۰۰۱	-۴/۸۶	-۰/۴۷	۰/۰۲	-۰/۱				انتظارات ایده آل گرایانه		
۰/۰۰۱	۶/۲۱	۰/۶۸	۰/۰۲	۰/۱۳				انتظارات واقع گرایانه		
۰/۰۰۱	-۵/۰۲	۰/۴۹	۰/۰۲	-۰/۱	۲۷/۱۳	۰/۲۳	۰/۴۸	انتظارات ایده آل گرایانه	سوم	
۰/۰۳۲	-۲/۱۵	-۰/۱۶	۰/۰۵	-۰/۱				انتظارات بدبینانه		

نتایج جدول ۲ نشان داد که در پیش بینی رغبت به ازدواج در گام اول انتظارات واقع گرایانه ($\beta=۰/۶۷$) و در گام دوم انتظارات واقع گرایانه و بدبینانه ($\beta=۰/۱۹$ و $۰/۵۳$) قرار گرفتند. در پیش بینی بازخورد نسبت به ازدواج در گام اول انتظارات واقع گرایانه ($\beta=۰/۶۸$) و در گام دوم انتظارات واقع گرایانه و ایده آل گرایانه ($\beta=۰/۲۱$ و $۰/۴۹$) قرار گرفتند. در پیش بینی آمادگی و تمایل عملی برای ازدواج در گام اول انتظارات بدبینانه ($\beta=-۰/۵۲$)، در گام دوم انتظارات بدبینانه و واقع گرایانه ($\beta=۰/۲۸$ و $-۰/۳۱$) و در گام سوم انتظارات بدبینانه، واقع گرایانه و ایده آل گرایانه ($\beta=-۰/۳۳$ ، $۰/۴۶$ و $-۰/۲۳$) قرار گرفتند. در پیش بینی نگرش نسبت به پیامد ازدواج در گام اول انتظارات بدبینانه ($\beta=-۰/۴۰$)، در گام دوم انتظارات بدبینانه و واقع گرایانه ($\beta=۰/۲۲$ و $-۰/۲۴$) و در گام سوم انتظارات بدبینانه، واقع گرایانه و ایده آل گرایانه ($\beta=-۰/۲۶$)، $۰/۴۴$ و $-۰/۲۷$) قرار گرفتند. در پیش بینی موانع ازدواج در گام اول انتظارات واقع گرایانه ($\beta=-۰/۳۹$)، در گام دوم انتظارات واقع گرایانه و ایده آل گرایانه ($\beta=-۰/۱۶$ و $۰/۴۹$)، $۰/۶۸$ و β) قرار گرفتند.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش انتظارات ازدواج در پیش بینی رغبت به ازدواج دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف بود. نتایج نشان داد که انتظارات واقع گرایانه و ایده آل گرایانه با رغبت به ازدواج و مؤلفه های آن رابطه مثبت و انتظارات بدبینانه با رغبت

به ازدواج و مؤلفه‌های آن رابطه منفی داشت. همچنین نتایج رگرسیون نشان داد که انتظارات واقع‌گرایانه و بدبینانه توان پیش‌بینی رغبت به ازدواج و باز خورد نسبت به ازدواج را دارند. انتظارات بدبینانه، واقع‌گرایانه و ایده‌آل‌گرایانه به ترتیب توان پیش‌بینی آمادگی و تمایل عملی برای ازدواج و نگرش نسبت به پیامد ازدواج را دارند. انتظارات واقع‌گرایانه و ایده‌آل‌گرایانه و بدبینانه توان پیش‌بینی موانع ازدواج را دارند. این نتایج با پژوهش‌های باقری و همکاران (۱۳۹۸)، خندان، سیدان و رضایی (۱۳۹۷)، ریاحی و خیاطان (۱۳۹۷)، پرزور و همکاران (۱۳۹۴)، نجارپوریان و همکاران (۲۰۱۹)، مهرا و همکاران (۲۰۱۷)، رجبی و همکاران (۲۰۱۷)، گیسست (۲۰۱۷) و کارامات (۲۰۱۶) همسو است.

همواره باورها و انتظارات واقع‌بینانه نسبت به ازدواج به واسطه تقویت مهارت‌های ارزیابی دقیق شرایط زندگی دیدگاه خوش‌بینانه به ازدواج را فراهم می‌نماید که در طی آن فرد تمایل بیشتری به ازدواج پیدا خواهد کرد. انتظارات واقع‌بینانه با تأکید بر صمیمیت بین‌فردی دوطرفه، قبول مسئولیت‌ها و توافق بر تقسیم عادلانه در زندگی زناشویی آینده زمینه القای احساس امنیت نسبت به ازدواج را فراهم می‌نماید. بدیهی است با مجسم نمودن احساس لذت ناشی از ازدواج موفق فرد رغبت بیشتری نسبت به ازدواج خواهد داشت. بنابراین دانشجویان با تجربه رابطه با جنس مخالف در صورتی که نگرش عاطفی و جنسی خود نسبت به همسر آینده را به نسبت پتانسیل شرایط تعدیل کنند و انتظارات خود نسبت به فعالیت‌های روزمره زناشویی را براساس بکارگیری مشورت، همکاری و توجه به رعایت حقوق همدیگر سازماندهی کنند، دیدگاه واقع‌بینانه به ازدواج را رشد می‌دهند که برآیند آن تمایل به تجربه واقعی ازدواج است، به تبع این وضعیت رغبت به ازدواج افزایش می‌یابد.

در شرایطی که انتظارات بدبینانه حاکم باشد به دلیل تعلل در انجام وظایف، افکار منفی در مورد همسر آینده، کاهش روابط بین‌فردی مطلوب، حدس و گمان در مورد مشاجره و تنش زناشویی و نگرش منفی و ناامیدانه نسبت به زندگی آینده با همسر خواهد داشت. می‌توان انتظار داشت غالب بودن انتظارات بدبینانه به کنترل ضعیف فرد در تغییر و تحول باورها و انتظارات خود نسبت به ازدواج منجر می‌شود. در واقع انتظارات بدبینانه به واسطه القای احساس کاذب باورهای منطقی و خوشبینانه را مورد چالش قرار می‌دهد و فرد احساس می‌کند با ازدواج امیال و نیازها سرکوب شده و تنش‌های بین‌فردی شدت بیشتری به خود می‌گیرد. بنابراین دیدگاه بدبینانه به ازدواج به کاهش تمایل به ازدواج منجر می‌گردد. انتظارات بدبینانه به ازدواج با افکار پارانویایی نسبت به وفاداری و تعهد همراه است به طوری که فرد به احتمال خیانت همسر یقین بیشتری خواهد داشت. تصور چنین شرایطی برای فرد غیر قابل تحمل بوده و میل به ازدواج را تضعیف می‌نماید. تجربه رابطه با جنس مخالف می‌تواند به واسطه تجارب ناخوشایند که در طول این روابط اتفاق می‌افتد، نگرشی منفی به مطلوب بودن و پیامدهای مثبت ازدواج را ایجاد کند. در واقع ازدواج از دیدگاه این افراد تکرار تجارب تلخ گذشته است. بنابراین انتظارات بدبینانه به ازدواج شیوع بیشتری خواهد داشت که در نتیجه آن میل به ازدواج کاهش می‌یابد.

در تبیین نقش مثبت انتظارات ایده‌آل‌گرایانه در پیش‌بینی رغبت به ازدواج می‌توان به این مسئله اشاره نمود که انتظارات ایده‌آل‌گرایانه به سبب ایجاد پنداشت‌های رویایی و مبتنی بر نیروی تخیل زمینه القای شادمانی و احساس لذت افراطی ناشی از ازدواج را موجب می‌شود. بدیهی است فرد ازدواج را به عنوان مرحله مهم از زندگی می‌داند که وقوع آن اختتام بحران‌ها و دشواری فعالیت‌های روزمره است. در واقع صمیمیت همدلانه بالا، توجه کامل به نیازها از جانب همسر، توافق همه‌جانبه در زمینه عملکرد روزانه، وفاداری و تعهد ابدی به مقدس گماردن ازدواج به مثابه بهترین و مهم‌ترین تصمیم زندگی منجر می‌شود. همچنین در نگاهی دیگر درباره‌ی مفهوم انتظارات ایده‌آل‌گرایانه می‌توان دریافت فرد تصور می‌کند که همسر آینده و ازدواج روش جبران تمام ناکامی و آرزوهای از دست رفته است، بنابراین گرایش فرد به انتخاب همسر افزایش می‌یابد. ویژگی‌های نمونه برر سی شده در این پژوهش و با توجه به اینکه فریب به اتفاق دانشجویان دختر مورد مطالعه بیشتر از یک مورد رابطه با جنس مخالف را تجربه کرده بودند تبیینی دیگر در ارتباط با مثبت بودن اثر انتظارات ایده‌آل‌گرایانه است. برخلاف این یافته در افراد متأهل اثرگذاری انتظارات ایده‌آل‌گرایانه ازدواج متفاوت است. طاهری و محوی شیرزای (۱۳۹۸) و جانسون (۲۰۱۵) به اثر منفی انتظارات ایده‌آل‌گرایانه بر سازگاری زناشویی تأکید دارند. می‌توان گفت شاید انتظارات ایده‌آل‌گرایانه بعد از ازدواج به شکل معیارهای سخت‌گیرانه عمل می‌کند. همسر فرد با انتظارات ایده‌آل‌گرایانه احساس تحت فشار بودن دارد که نتیجه آن تنش زناشویی و کاهش سازگاری است؛ در مقابل قبل از ازدواج عدم تجربه زندگی زناشویی مانع از ارزیابی پیامدهای منفی انتظارات ایده‌آل‌گرایانه می‌شود.

نتایج این پژوهش به دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف دانشگاه پیام نور شهر قم قابل تعمیم است. کم بودن حجم نمونه، ضعیف بودن همکاری در اجرای پژوهش و عدم کنترل عوامل خانوادگی و اجتماعی از دیگر محدودیت‌های این پژوهش است. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده این مسئله در ارتباط با دانشجویان مرد یا به صورت مقایسه‌ای (نقش جنسیت) و یا سایر اقشار جامعه با نمونه‌های بزرگ و کنترل عوامل خانوادگی و اجتماعی صورت گیرد. همچنین با توجه نقش انتظارات ازدواج در پیش‌بینی رغبت به ازدواج پیشنهاد می‌شود مسئولان جهت افزایش گرایش به ازدواج به اجرای کارگاه‌های آموزشی شناخت انتظارات اقدام کنند.

منابع

- باقری، ش.، مداحی، ج.، و لطفی خاچکی، ط. (۱۳۹۸). برساخت معنایی تأخیر سن ازدواج بر اساس نظریه زمینه‌ای (مطالعه موردی دانشجویان دختر شهر مشهد). *زن در توسعه و سیاست*، ۱۷(۱)، ۴۳-۶۹.
- پرور، پ.، نریمانی، م.، شجاعی، ا.، و ابراهیمی، م. (۱۳۹۴). نقش امید (با نگرش به منابع اسلامی)، معنای زندگی و باورهای غیر منطقی در پیش‌بینی رغبت به ازدواج دانشجویان. *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ۵(۳)، ۳۶۵-۳۸۴.
- حیدری، م.، مظاهری، م.، ح.، و پوراعتماد، ح. ر. (۱۳۸۳). ساخت و هنجاریابی پرسشنامه رغبت سنج ازدواج، نسخه دانشجویی (پرساد). *فصلنامه روانشناسی*، ۸(۳)، ۲۵۰-۲۷۶.
- خندان، ز.، سیدان، ف.، و رضایی، ز. (۱۳۹۷). تجربه زیسته جوانان مجرد نسبت به افزایش سن ازدواج (بررسی نگرش، علل، راهبردها و استراتژی جوانان نسبت به افزایش سن ازدواج). *مطالعات اسلامی آسیب‌های اجتماعی*، ۱۱(۳)، ۹۶-۷۱.
- ریاحی، م.، و خیاطانه، ف. (۱۳۹۷). رابطه بین نگرش به والدین، اعتماد در روابط بین فردی و نگرش به ارتباط قبل از ازدواج با رغبت به ازدواج. *مطالعات زن و خانواده*، ۴(۱)، ۸۶-۹۳.
- سالنامه‌های آماری. (۱۳۹۷). *سازمان ثبت احوال کشور*.
- طاهری، ز.، و محوی شیرازی، م. (۱۳۹۸). رابطه انتظار از ازدواج و تحمل پریشانی با سازگاری زناشویی زنان. *پژوهش‌نامه زنان*، ۱۰(۲۷)، ۹۹-۱۱۶.
- مهدوی، م. ص.، کلدی، ع. ر.، و جمند، ب. (۱۳۹۵). بررسی عوامل اجتماعی موثر بر بی رغبتی جوانان شهری به ازدواج (مورد مطالعه: شهر تهران). *مطالعات جامعه شناختی شهری (مطالعات شهری)*، ۶(۱۹)، ۳۳-۶۰.
- نعیمی، ق.، پیرسافی، ف.، و عربزاده، م. (۱۳۹۵). بررسی رابطه ساختاری سلامت خانواده اصلی، طرحواره هیجانی، نظم دهی هیجان با رغبت به ازدواج در دانشجویان با نقش واسطه‌گری تمایز یافتگی خود. *فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۰(۲۳)، ۴۴-۶۴.
- نیل فروشان، پ.، عابدی، ا.، احمدی، س.، و نویدیان، ع. (۱۳۹۰). بررسی ساختار عاملی، اعتبار و روایی مقیاس انتظار از ازدواج. *مجله علوم رفتاری*، ۱۱(۱)، ۱۱-۱۹.
- هومن، ح. ع. (۱۳۹۵). *شناخت روش علمی در پژوهش رفتاری*. چاپ دهم، تهران: انتشارات سمت.
- Berliana, S. M., Utami, E. D., Efendi, F., & Kurniati, A. (2018). Premarital sex initiation and the time interval to first marriage among Indonesians. *Bulletin of Indonesian Economic Studies*, 54(2), 215-232.
- Dillon, H. N. (2005). *Family Violence and Divorce: Effects on Marriage Expectations*. dc.etsu.edu.
- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of personality and social psychology*, 75(2), 545-560.
- Fallahchai, R., & Fallahi, M. (2019). Gender Differences in Expectations, Purposes and Attitudes to Marriage in University Students. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal*, 1(1), 42-50.
- Fallahchai, R., Fallahi, M., & Badiie, M. (2019). Intent, attitudes, expectations, and purposes of marriage in Iran: a mixed methods study. *Current Psychology*, 38(6), 1-11.
- Geist, C. (2017). Marriage formation in context: Four decades in comparative perspective. *Social Sciences*, 6(1), 2-16.
- Holman, T. B. (2006). *Premarital prediction of marital quality or breakup: Research, theory, and practice*. Springer Science & Business Media.
- Johnson, K. D. (2015). *Marital expectation fulfillment and its relationship to height of marital expectations, optimism, and relationship self-efficacy among married individuals*. digitalcommons. Andrews.edu.
- Jones G. D., Nelson E. S. (1996). Expectations for marriage among college students from intact and non-intact homes. *Journal of Divorce Marriage*, 26(1), 89-171.
- Karamat, K. (2016). Perceptions on Implications of Delayed Marriage: A Case Study of Married Adults in Kuala Lumpur. *International Journal of Social Science and Humanity*, 6(8), 572-578.
- MacLean, P. D., & Kral, V. A. (1973). *A Triune concept of the brain and behavior*. Ontario Mental Health Foundation.
- Mehra, D., Sarkar, A., Sreenath, P., Behera, J., & Mehra, S. (2018). Effectiveness of a community based intervention to delay early marriage, early pregnancy and improve school retention among adolescents in India. *BMC public health*, 18(1), 1-13

- Michalitsianos, N. (2014). *Resiliency: A resource for promoting marriage satisfaction* (Doctoral dissertation, Kean University).
- Najarpourian, S., Samavi, S. A., & Shaafizadeh, H. (2019). Prediction of Marriage Expectation Models from Differentiation with the Mediator Variable of Marriage Attitudes in the Single Girls of Hormozgan University. *International Journal of Psychology*, 13(2), 43-66.
- Odero, M. E. A. (2019). *Pre-marital counseling and its influence on marital quality among seventh day adventist members in Kibra Division of Nairobi County, Kenya* (Doctoral dissertation).
- Rajabi, G., Abbasi, G., Sudani, M., & Aslani, K. (2016). Premarital education program based on premarital interpersonal choices and knowledge program on idealistic marital expectation in single students. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 22(3), 212-221.
- Raymo, J. M., & Park, H. (2020). Marriage Decline in Korea: Changing Composition of the Domestic Marriage Market and Growth in International Marriage. *Demography*, 57(20), 1-24.
- Smith-Greenaway, E., & Clark, S. (2018). Women's marriage behavior following a premarital birth in sub-Saharan Africa. *Journal of Marriage and Family*, 80(1), 256-270.
- Vangelisti, A. L., & Daly, J. A. (1997). Gender differences in standards for romantic relationships. *Personal Relationships*, 4(3), 203-219.

شپوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی